

Van waar komt Pegida en hoe ertegen strijden?

**Van waar komen de Pegida-betogingen tegen migranten?
Een artikel door WOLFRAM KLEIN, Sozialistische
Alternative, gepubliceerd op 14 januari.**

De afgelopen weken waren er groeiende betogingen voor en tegen Pegida (Patriottische Europeanen tegen de islamisering van het avondland). Het protest begon afgelopen oktober in de oost-Duitse stad Dresden, in Saksen. Pegida kreeg snel momentum en de wekelijkse ‘maandagbetoging’ in Dresden groeide van enkele honderden (op 20 oktober) tot duizenden vlak voor nieuwjaar. Er waren gelijkaardige, maar veel kleinere, betogingen in andere Duitse steden. Nu is er een veel grotere golf van tegenbetogingen met tot 35.000 aanwezigen.

Op 12 januari waren de betogingen nog groter. De Duitse media had het over 30.000 aanwezigen op de betogingen van Pegida in verschillende steden. Op de tegenbetogingen waren er meer dan 100.000 aanwezigen. De grootste actie van Pegida was in Dresden met 25.000. In Leipzig, een andere grote stad in Saksen op 115 kilometer van Dresden, waren er 4.800 betogers voor Pegida en 30.000 ertegen.

“Maandagbetogingen”

De Pegida-betogingen begonnen met een mobilisatie voor ‘maandagbetogingen’ die voornamelijk via sociale media werd gevoerd. Het was een poging om een traditie te kopiëren van de revolutie die in de herfst van 1989 in het toenmalige stalinistische Oost-Duitsland begon. De ‘maandagbetogingen’ begonnen toen in Leipzig, eveneens in Saksen, en werden een massabeweging doorheen Oost-Duitsland. Deze beweging speelde een grote rol in het neerbrennen van het stalinistische regime. De beweging begon als een politieke revolutie voor democratische rechten en tegen de stalinistische elite, maar eindigde met het herstel van het kapitalisme. De Duitse heersende klasse greep de kans om het land in 1990 te herenigen op basis van hun systeem.

Sindsdien waren er verschillende pogingen om de traditie van

maandagbetogingen te herstellen. In 1991 waren er massale maandagbetogingen tegen het jobverlies in Oost-Duitsland toen de voorheen geplande economie werd geprivatiseerd. In 2004 waren er massale betogingen in Oost-Duitsland (en veel kleinere betogingen in West-Duitsland) tegen de besparingen op de sociale zekerheid en de arbeidsvoorwaarden (de beruchte ‘Hartz’-wetten). In de lente van 2014 waren er kleine “vredesbetogingen op maandag” die in heel wat gevallen een verzet tegen de agressieve positie van het Westerse imperialisme in Oekraïne combineerden met verwarde en reactionaire ideeën (zoals samenzweringstheorieën of steun aan Poetin).

De nieuwe maandagbetogingen in Dresden beweren deze traditie op te nemen. De slogans van 1989 worden opnieuw boven gehaald (vooral ‘Wij zijn het volk’), maar er werd een totaal nieuwe en reactionaire inhoud aan gegeven.

Lutz Bachmann, de centrale organisator van Pegida, heeft een lang strafblad (diefstal, drugs, ...). In 1998 vluchtte hij naar Zuid-Afrika om een gevangenisstraf te ontlopen, maar hij werd daar het land uitgezet en naar Duitsland uitgewezen. Nu wakkert hij haat aan tegen zogenaamd criminele buitenlanders.

Hij beweert dat hij tot de acties overging door zijn verzet tegen een betoging van Koerdische mensen in oktober 2014 uit solidariteit met de strijd tegen ISIS in de stad Kobane. Deze zogenaamde beweging tegen de islamisering was aanvankelijk dus gemotiveerd door haat tegenover diegenen die net de meest vastberaden strijd leveren tegen de reactionaire politieke islam.

De angst van islamisering heeft weinig met de realiteit te maken. Slechts 5% van de Duitse bevolking bestaat uit moslims. Demografen schatten dat dit aantal zal toenemen tot 7% in 2030. In Saksen is minder dan 1% van de bevolking moslim. Anderzijds

is er in Oost-Duitsland evenmin een sterke christelijke traditie. Meer dan 75% van de bevolking in Saksen was in 2011 niet verbonden met enige religie. Als de woordvoerders van Pegida een christelijk-joodse westerse traditie naar voor brengen, is dat verkeerd. Een groot deel van de echte geschiedenis van het georganiseerde christendom in Europa wordt overigens gekenmerkt door een brutaal anti-joodse praktijk.

Deze geschiedenisvervalsing geeft aan dat geprobeerd wordt om traditionele extreemrechtse stempels te vermijden. In de oorspronkelijke eisen werd beweerd dat Pegida geen probleem had met asielrecht voor mensen die vervolgd worden of oorlog ontvluchten. Er werd gezegd dat Pegida zich enkel uitsprak tegen economische vluchtelingen, criminele vluchtelingen, ... Maar de verslagen van de maandagbetogingen geven aan dat dit slechts camouflage is voor een algemeen verzet tegen migranten.

Kwade en wanhopige kleinburgers

Hoe kan deze irrationele massabeweging verklaard worden? Veel van de betogers in Dresden komen vanuit de middenklasse. Het is een typische beweging van de middenklasse die bang is van sociale neergang. Begin jaren 1990 verloren veel mensen hun werk toen het kapitalisme in Oost-Duitsland opnieuw werd ingevoerd. Een laag van hen probeerde dit te overkomen door zelfstandige te worden. Ze werden freelancers, ambachtslui, ... en werken hard om rond te komen. Ze zijn bang dat hun economische situatie erger zal worden en dat ze kopje onder zullen gaan. De economische situatie in Duitsland is dan wel veel beter dan in andere delen van Europa, maar de economische groei van de afgelopen jaren was toch erg beperkt.

Daarbovenop kan de indruk leven dat Duitsland een eiland van stabiliteit is in een zee van crisis, waarbij uiteraard wordt gevreesd dat het eiland door de zee zal ingenomen worden. De vrees van individuele sociale achteruitgang gaat gepaard met de vrees voor een collectieve sociale neergang in Duitsland. Voor mensen die geen antwoord zien in klassenstrijd en een socialistisch alternatief op de crisis van het kapitalisme, kan het nationalisme overkomen als een methode om het Duitse 'eiland' te beschermen tegen de crisis. Dit werd nog versterkt door de decennialange campagne van de gevestigde media en politici die racisme en nationalisme gebruikten als onderdeel van een verdeel-en-heerspolitiek.

Eind jaren 1980 en begin jaren 1990 was er een grote propagandacampagne tegen asielzoekers. Na 11 september 2001 was er een angstcampagne tegen moslims. Die worden voorgesteld als gewelddadig en achterlijk. De populaire media brengen uit de lucht gegrepen artikels waarin wordt gesteld dat de kerstmarkten verplicht zouden omgedoopt worden tot 'wintermarkten', dat moslimliederen in de kerstvieringen zouden ingevoerd worden, ... Sinds 2010 hebben Duitse media en politici ook vooroordelen tegen 'luie' Zuid-Europeanen naar voor gebracht, vooral tegenover de Grieken.

Twee jaar geleden werd een nieuwe partij opgezet, de AfD (Alternatief voor Duitsland). Het karakter van deze nieuwe partij is nog niet volledig duidelijk. Er zijn rechtse populistische en conservatieve tendensen binnen de partij. Het oorspronkelijke thema was de eurocrisis en de eis dat Duitsland de eurozone zou verlaten, maar niet de EU. Sindsdien heeft AfD ook andere the-

ma's opgenomen. Bij de verkiezingen van 2013 haalde de partij de kiesdrempel van 5% net niet waardoor ze niet in het nationale parlement zit. Nadien haalde AfD wel verkozenen in het Europees Parlement en in drie deelstaatparlementen in het oosten van Duitsland (waaronder Saksen).

In de eerste elf maanden van 2014 steeg het aantal asielaanvragen met 55% (als gevolg van onder meer de burgeroorlog in Syrië). Er werden verschillende nieuwe opvangplaatsen geopend voor asielzoekers. Dit leidde vaak tot extreemrechts en ander racistisch protest. Het aantal aanvallen tegen vluchtelingencentra verdriedubbelde in 2014 in Saksen.

In delen van het oosten van Duitsland heerst het gevoel dat de belangen van de oostelijke inwoners niet echt vertegenwoordigd worden aan de top. De voorzitter van de migratieraad stelde dat veel mensen in het oosten "het gevoel hebben dat ze geen stem hebben." De heersende klasse komt grotendeels uit het westen van Duitsland, zelfs indien de twee hoogste officiële posities in de formele politieke structuur (de president en de kanselier) vandaag door oost-Duitsers worden ingenomen.

Jammer genoeg is Die Linke er ondanks haar sterke electorale basis in het oosten niet in geslaagd om campagnes te voeren die een uitweg bieden. Dat is een van de redenen waarom extreemrechts goede resultaten bij verkiezingen in Dresden kon neerzetten. Bij de lokale verkiezingen van mei 2014 haalde de NPD er 18.341 stemmen (2,8%) en de AfD 46.309 stemmen (7%).

Het lage aantal migranten in het oosten van Duitsland versterkt het racisme. Het zorgt er immers voor dat veel mensen amper enige persoonlijke ervaring hebben of mensen van buitenlandse afkomst kennen. Hun beeld wordt sterk bepaald door de racistische ideeën van de populaire media en andere massamedia.

Een aantal commentatoren merken op dat de betogingen in Dresden niet alleen de typische extreemrechtse militanten op de been brengen, maar dat de betogers uit "het midden van de samenleving" komen. Dat klopt. Racisme, xenofobie en islamofobie zijn breed verspreid in dit "midden van de samenleving", vooral onder de middenklasse.

Maar zou verkeerd zijn om de opkomst van Pegida als onvermijdelijk te zien. De middenklasse bestaat niet automatisch uit racistische reactionairen. Veel mensen die aan de tegenbetogingen deelnemen, leven in gelijkaardige economische en sociale omstandigheden. Als de arbeidersbeweging een oplossing zou aanbieden voor de crisis van het kapitalisme, dan zouden grote delen van de middenklasse zich daarachter scharen. Jammer genoeg staat de klassenstrijd in Duitsland al jarenlang op een laag pitje. En Die Linke biedt evenmin een duidelijk alternatief aan.

In Saksen wordt Die Linke gedomineerd door de rechterflank van de partij. In Dresden stemde een meerderheid van linkse gemeenteraadsleden voor de verkoop van alle 48.000 sociale woningen van de stad in 2006. Dit leidde toen tot een splitsing onder de gemeenteraadsleden van Die Linke, maar het discreditteerde de partij wel volledig. Linkse krachten en antifascisten hadden de ontwikkeling van Pegida wellicht kunnen stoppen als ze meteen tot tegenacties hadden opgeroepen, maar die kans werd gemist.

Buiten Dresden

Antifascisten in de rest van Duitsland hebben een les getrokken uit deze fout. Sinds december waren er tal van pogingen om Pegida in andere steden te kopiëren. In de meeste gevallen waren de organisatoren mensen van fascistische of rechtse populistische organisaties. De mobilisaties waren klein (net zoals dit aanvankelijk het geval was in Dresden) en er waren grote tegenbetogingen. Er waren vaak blokkades met duizenden mensen die de rechtse betogingen stopten. Dat was onder meer het geval in Keulen en Berlijn op 5 januari. Leden van Sozialistische Alternative namen van bij het begin deel aan deze betogingen. In Keulen en Hamburg hadden we sprekers op de tegenbetogingen.

De positie van de heersende klasse is tegenstrijdig. Ze wil enerzijds de verdeel-en-heerspolitiek als wapen behouden. Als ze het nodig acht, wordt islamofobie en racisme gebruikt om de aandacht van de echte problemen af te leiden. Maar vandaag verzet de heersende klasse zich tegen een racistische beweging als Pegida. Dit kan immers leiden tot instabiliteit die moeilijk onder controle te houden is. Het kan buitenlandse toeristen en geschoolde werkenden afschrikken, terwijl het Duitse kapitalisme met de krimpende bevolking nood heeft aan buitenlandse werkkrachten. Ondanks de recente toename van de migratie is de Duitse bevolking sinds 2008 al met meer dan een miljoen afgenomen. De werkgevers benadrukken de nood aan nieuwe werkkrachten, maar dit kan natuurlijk veranderen eens de economie in recessie komt. In een situatie waar de lonen jarenlang laag gehouden zijn en de huurprijzen snel toenemen in sommige steden, terwijl andere delen van het land (zeker in het oosten) een ontvolking kennen, kan de roep van de werkgevers naar nieuwe arbeidskrachten op weerstand van de bevolking botsen.

De gevestigde politici zijn bang dat ze stemmen aan AfD zullen verliezen als die partij zich kan versterken op basis van Pegida. De gevestigde media en politici roepen daarom op tot tegenbetogingen tegen Pegida (maar niet voor blokkades van de marsen). Dit is tegenstrijdig. Enerzijds helpt het de mobilisatie vooruit, waardoor bijvoorbeeld 35.000 mensen tegen Pegida in Dresden betoogden op 10 januari 2015. Maar anderzijds is het niet geloofwaardig als de media en politici Pegida aanvallen, maar tegelijk overgaan tot deportaties en mee verantwoordelijk zijn voor het omvormen van de Middellandse Zee tot een massagraf van vluchtelingen. Ze verdelen de migranten in de 'goede' (professioneel opgeleide mensen waar het Duitse kapitalisme nood aan heeft) en de 'slechte' (al de rest).

Leden van SAV waren op de betogingen om deze hypocrisie aan te klagen. Veel andere sprekers beperken zich tot morele uitspraken of oproepen tot tolerantie en diversiteit. Dergelijke oproepen overtuigen doorgaans enkel de reeds overtuigden. Een moralistisch standpunt biedt geen antwoord op het gevoel van onveiligheid als gevolg van de crises van het kapitalisme aangevuld met racistische vooroordelen in de betogingen van Pegida. Als de beweging tegen Pegida geen antwoorden biedt op de reële bekommernissen, dan zullen een nieuwe economische crisis, nieuwe oorlogen of nieuwe terreuraanslagen zoals die in Parijs Pegida versterken.

Na de terreuraanslag op Charlie Hebdo

De islamofoben van Pegida beweren dat hun standpunt beves-

tigd werd door de aanslagen in Parijs. Ze kondigden aan dat hun betogingen op maandag 12 januari 'herdenkingsmarsen' voor de slachtoffers zouden worden. Dit is natuurlijk erg hypocriet, Charlie Hebdo ging resoluut in tegen de Franse tegenhangers van Pegida. In feite hebben de Pegida-organisatoren en de rechtse politieke islamfanatici veel gemeen. Beiden weigeren de klassen-tegenstellingen te erkennen en hebben het in de plaats daarvan over een 'botsing van culturen.' Beiden haten de linkerkant, de georganiseerde arbeidersbeweging en democratische rechten.

Na de terreuraanslagen in Parijs benadrukken socialisten de nood om het recht op vrije meningsuiting te verdedigen. Sommigen zien de blokkades van de Pegida-marsen in tegenspraak met dit standpunt. Maar deze marsen hebben niets gemeen met vrijemeningsuiting. De afgelopen weken was er een toename van racistisch geweld tegen migranten en fascistische aanvallen op linkse activisten. De acties van Pegida zetten aan tot dit geweld. Dit beantwoorden met massale tegenbetogingen, waaronder blokkades, is absoluut legitiem.

Eisen van Sozialistische Alternative

In december besloot Sozialistische Alternative om de kwestie van oorlog, vluchtelingen en racisme op te nemen als focus voor onze activiteiten in de komende periode.

Na de betogingen tegen Pegida van 5 januari produceerden we een speciale editie van onze krant met argumenten tegen Pegida en voorstellen om de beweging ertegen uit te bouwen. We leggen uit dat racisme niet enkel tegen migranten gericht is, maar ook tot doel heeft om de arbeidersklasse te verdelen en te verzwakken. We roepen de vakbonden en Die Linke op om een informatiecampagne tegen Pegida en racisme te voeren met pamfletten op de werkvloer en in de wijken, gecombineerd met massale bijeenkomsten en een nationale betoging.

We roepen op tot een gezamenlijke strijd van Duitse werkenden, migranten en werklozen om samen op te komen voor onderwijs, sociale zekerheid, betaalbare huisvesting en degelijke jobs. We verzetten ons tegen het staatsracisme en 'Fort Europa'. We protesteren tegen de uitvoer van wapens en het inzetten van het Duitse leger in het buitenland. Voor fundamentele verandering moeten we tenslotte gaan voor een ander systeem, waarbij de banken en grote bedrijven onder publieke controle worden geplaatst om op basis van democratische samenwerking en duurzame planning wereldwijd aan een socialistische democratie te bouwen.